

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra žurnalistiky

PRÁVNÍ A DESATERO NOVINÁŘE

THE LEGAL DECALOGUE PRESS

Bakalářská diplomová práce

Vypracovala: Nikola Segsulková

Vedoucí práce: JUDr. Olga Pouperová

Čestné prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci na téma **Svoboda projevu versus ochrana osobnosti v českých médiích** vypracovala samostatně a uvedla všechnu použitou literaturu a ostatní zdroje. Práce obsahuje 74 076 znaků.“

V Olomouci dne .....

Podpis.....

Děkuji vedoucí mé diplomové práce JUDr. Olze Pouperové za vedení mé práce.

Abstrakt

Tato práce se zabývá právy a povinnostmi novináře v českém tisku. Při vypracování této práce jsem vycházela především ze zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), a dalších souvisejících zákonů a judikatury Ústavního soudu, které s danou problematikou souvisejí. Práci jsem rozdělila do deseti kapitol, bodů (jakéhosi desatera) zákonem stanovených práv a povinností českého novináře. Tato práce by mohla být pro novináře určitou právní příručkou při každodenním vykonávání jeho novinářské praxe. Podrobněji jsem se zaměřila na dvě oblasti, a to konkrétně kapitoly 1 a 2, týkající se svobody projevu a ochrany osobnosti, a na to, jak se tyto práva v mediální praxi střetávají.

Klíčová slova

Práva a povinnosti, periodický tisk, novinář, vydavatel, svoboda projevu, ochrana osobnosti

Abstract

This work deals with the rights and duties of journalists in the Czech press. In developing this work, I primarily relied on the Act No. 46/2000 Coll., the rights and responsibilities of publishing periodicals and amending certain other laws (Press Law), and other related laws and jurisprudence of the Constitutional Court, which related to this topic. My thesis is divided into ten chapters, paragraphs (a decalogue) statutory rights and obligations of the Czech journalist. This work could be a sort of legal guide for journalists in performing their everyday journalistic practice. For more details, I concentrated on two areas, namely chapters 1 and 2, relating to freedom of expression and protection of personality, and how these rights in practice the media intersect.

Key words

Rights and duties, press, journalist, publisher, freedom of speech, protection of personal rights

Obsah

Úvod	8
1. Vždy máš právo vyjádřit se!	9
1.1 Svoboda projevu dle článku 17 Listiny základních práv a svobod	9
1.2 Svoboda projevu dle článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod	9
1.3 Svoboda projevu dle dalších mezinárodních smluv	10
2. Vyvaruj se narušení práv druhých!	11
2.1 Ochrana osobnosti dle Listiny základních práv a svobod	11
2.2 Ochrana osobnosti dle mezinárodních smluv	13
2.3 Ochrana osobnosti dle Občanského zákoníku.....	13
2.4 Svoboda projevu versus ochrana osobnosti	14
2.4.1 Meze svobody projevu	14
2.4.2 Ochrana bezpečnosti národa a veřejné bezpečnosti	17
2.4.3 Přecházení zločinnosti a ochrana veřejného pořádku.....	19
2.4.4 Ochrana zdraví a morálky	20
2.4.5 Zachování autority a nestrannosti soudní moci.....	22
2.4.6 Svoboda projevu versus ochrana osobnosti	25
3. Nedej se omezit ve svém projevu!	26
4. Máš právo vyhledávat a šířit informace!	27
4.6 Práva žurnalistů	28
4.6.1 Svobodný přístup k informacím.....	28
5. Chraňte své zdroje!	30

6. Neseš odpovědnost za obsah tiskoviny!.....	32
7. Naléhavé veřejné sdělení jsi povinen oznámit!.....	34
8. Vždy se snaž vyhnout poškození cti, soukromí a dobrého jména druhých!.....	36
9. Vždy dodržuj zásady presumpce nevinyl!.....	39
10. Policejní odposlechy jsou tabu!!	41
Závěr	44
Seznam použité literatury a pramenů	45
LITERATURA.....	45
ZÁKONY VE ZNĚNÍ POZDEJŠÍCH PŘEDPISŮ	47
JUDIKATURA	48
MEZINÁRODNÍ SMLOUVY A DALŠÍ PRÁVNÍ NORMY	48
ELEKTRONICKÉ ZDROJE	48
Anotace	49
Summary	50

Úvod

Jako téma pro svou práci jsem zvolila *Právní desatero novináře*. Cílem mé práce je zaměřit se na práva a povinnosti českého novináře v periodickém tisku a na základě těchto práv a povinností podložených platnými zákony, především tedy zákonem č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon), sestavit pro něj jakési právní desatero. Tato práce by mohla být pro novináře určitou právní příručkou při každodenním vykonávání jeho novinářské praxe.

Ve své práci bych chtěla podrobněji rozebrat problematiku svobody projevu a ochrany osobnosti, jelikož v mediální praxi často dochází ke střetávání těchto institutů.

Dále bych se také ráda věnovala kapitole kontroverznímu tzv. náhubkovému zákonu, který je v České republice platný od 1. dubna 2009. Ten vyvolal velké diskuze mezi českými novináři, i senátory. Je považován za institut, který výraznou měrou omezuje svobodu projevu českých novinářů. Zákon byl kritizován i v zahraničí a byl projednáván i na půdě Evropské unie. Již v květnu roku 2009, tedy měsíc poté, co tento zákon vstoupil v platnost, podalo čtyřiatřicet senátorů stížnost k Ústavnímu soudu. Ten tuto senátní stížnost řešil přes rok a půl, byť měla být řešena přednostně. V květnu letošního roku Poslanecká sněmovna schválila návrh na „změkčení“ náhubkového zákona. Vládní novela teď čeká, zda projde Senátem.

Co se týká zvolené metodologie, práce bude odpovídat žánru přehledová stat' věnovanou teoretickému problému. Tato metoda je k mému tématu neadekvátnější. Zvoleného cíle bude dosaženo syntézou analyzovaných zdrojů. Prostuduji si dostupné materiály o dané problematice, ze kterých budu vycházet při sestavování teoretické části práce. Práce bude čistě teoretická, kdy budu vycházet z právní teorie v médiích, konkrétně se zaměřím na oblast periodického tisku, tedy budu pracovat především s tiskovým zákonem. Také budu vycházet z dalších platných českých zákonů, Ústavy, Listiny základních práv a svobod, judikatury Ústavního soudu a některých mezinárodních smluv.

1. Vždy máš právo vyjádřit se!

1.1 Svoboda projevu dle článku 17 Listiny základních práv a svobod

Svoboda projevu je v českém právním řádu zakotvena v Listině základních práv a svobod (dále jen Listina), a to v článku 17, v hlavě druhé („Lidská práva a základní svobody“), v oddílu druhém („Politická práva“). Je řazena tedy jako první mezi politická práva. Čl. 17 Listiny říká:

1. *„Svoboda projevu a právo na informace jsou zaručeny*
2. *„Každý má právo vyjadřovat své názory slovem, písmem, tiskem, obrazem nebo jiným způsobem, jakož i svobodně vyhledávat, přijímat a rozšiřovat ideje a informace bez ohledu na hranice státu.*
3. *Cenzura je nepřípustná.*
4. *Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.*
5. *Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon.*

Zde je tedy zaručena v nejobecnější podobě jak svoboda projevu, tak právo na informace. Z odst. 2 tohoto článku vychází legálně závazná definice svobody projevu.

1.2 Svoboda projevu dle článku 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Dalším pramenem práva, který upravuje svobodu projevu, je Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen Úmluva), která byla vyhlášena Radou Evropy 4. listopadu 1950 v Římě. Jedná se o nejefektivnější mezinárodněprávní nástroj ochrany svobody projevu. Čl. 10 Úmluvy říká:

1. *Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.*
2. *Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které*

jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.

1.3 Svoboda projevu dle dalších mezinárodních smluv

Mezi další významné mezinárodní dokumenty, ve kterých je zakotvena svoboda projevu, patří Všeobecná deklarace lidských práv (dále jen Deklarace), vyhlášená Valným shromážděním OSN 10. prosince 1948 v Paříži, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (dále jen Pakt), vyhlášený Valným shromážděním OSN 16. prosince 1966 v New Yorku, a Úmluva o právech dítěte, vyhlášená Valným shromážděním OSN 20. listopadu 1989 v New Yorku.

Na základě novely Ústavy z roku 2002 se staly tyto mezinárodní smlouvy součástí právního řádu ČR. Čl. 10 Ústavy stanoví, že *vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.* Výše uvedené mezinárodní dokumenty tedy mají aplikační přednost před vnitrostátními zákony. Výjimku tvoří Deklarace, která není přímo závazným pramenem českého právního řádu, protože nebyla ratifikována a vyhlášena ve Sbírce zákonů.

Deklarace je prvním mezinárodním dokumentem, který zakotvil svobodu projevu.

Svoboda projevu je zde zmíněna i v Preambuli, dále je upravena v čl. 19:

Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.

V Paktu se formuluje svoboda projevu v čl. 19:

- 1. Každý má právo zastávat svůj názor bez překážky.*
- 2. Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby.*
- 3. Užívání práv uvedených v odstavci 2 tohoto článku s sebou nese zvláštní povinnosti a odpovědnost. Může proto podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:*

- k respektování práv nebo pověsti jiných;

- k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.

Svoboda projevu upravená v Úmluvě o právech dítěte je téměř totožná s formulací v Paktu. Čl. 13 Úmluvy o právech dítěte říká:

1. *Dítě má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle volby dítěte.*
2. *Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:*
  - a) *k respektování práv nebo pověsti jiných;*
  - b) *k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.*

Přínosným pramenem upravující svobodu projevu by se také mohla stát Charta základních práv Evropské unie, vyhlášená 7. prosince 2000 v Nice. Avšak tento dokument zatím není závazný. Svoboda projevu je zde formulována v čl. 11, nazvaný Svoboda projevu a informování:

1. *Každý má právo na svobodu projevu. Součástí tohoto práva je právo zastávat názory a přijímat a šířit informace a ideje bez zásahů veřejné moci a bez ohledu na hranice státu.*
2. *Svoboda a pluralita médií musí být respektována.*

2. Vyvaruj se narušení práv druhých!

2.1 Ochrana osobnosti dle Listiny základních práv a svobod

Právo na ochranu lidské osobnosti je ústavně zakotveno v Listině základních práv a svobod. Ochranu osobnosti zde formuluje čl. 10:

- 1. Každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno.*
- 2. Každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života.*
- 3. Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*

Listina obsahuje více ustanovení týkajících se přímo či nepřímo osobnostního práv. Jedná se konkrétně o čl. 1, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 12, 13, 14 17 a 35 (BDP, Svoboda projevu versus ochrana osobnosti, Tomáš Stehlík, MU, str. 14).

Čl. 1

Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.

Čl. 3

(1) Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Čl. 4

(3) Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

(4) Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Čl. 6

(1) Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením.

Čl. 7

(1) Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena. Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.

Čl. 8

(1) Osobní svoboda je zaručena.

(2) Nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který

stanoví zákon. Nikdo nesmí být zbaven svobody pouze pro neschopnost dostát smluvnímu závazku.

Čl. 12

1) Obydlí je nedotknutelné. Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.

Čl. 13

Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů, ať již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.

Čl. 14

(1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.

Čl. 35

(2) Každý má právo na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů.

2.2 Ochrana osobnosti dle mezinárodních smluv

Ochraně osobnosti se věnují i významné mezinárodní smlouvy, tj. konkrétně Mezinárodní pakt o občanských a politických právech a Úmluva o ochraně lidských práv a svobod. Pakt formuluje ochranu osobnosti v čl. 17:

- 1. Nikdo nesmí být vystaven svévolnému zasahování do soukromého života, do rodiny, domova nebo korespondence ani útokům na svou čest a pověst.*
- 2. Každý má právo na zákonnou ochranu proti takovým zásahům nebo útokům.*

V Úmluvě je ochrana osobnosti zakotvena v čl. 8:

- 1. Každý má právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a korespondence.*
- 2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.*

2.3 Ochrana osobnosti dle Občanského zákoníku

V rámci soukromého práva můžeme rozlišovat všeobecné a zvláštní osobnostní právo. Nositeli všeobecného osobnostního práva jsou všechny fyzické osoby od svého narození. Je zakotveno zejména v § 11-13 zákona č. 40/1964 Sb. Občanský zákoník (dále jen ObZ).

§ 11 ObZ

Fyzická osoba má právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí, svého jména a projevů osobní povahy.

§ 13 ObZ

1. Fyzická osoba má právo se zejména domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu její osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby jí bylo dáno přiměřené zadostiučinění.

2. Pokud by se nejevilo postačujícím zadostiučinění podle odstavce 1 zejména proto, že byla ve značné míře snížena důstojnost fyzické osoby nebo její vážnost ve společnosti, má fyzická osoba též právo na náhradu nemajetkové újmy v penězích.

3. Výši náhrady podle odstavce 2 určí soud s přihlédnutím k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k porušení práva došlo.

Zvláštní osobnostní právo náleží jen určitým osobám, jakožto projev tvůrčí činnosti a ke vzniku tohoto práva může tedy dojít jen za předpokladu přistoupení další právní skutečnosti, která je zpravidla cílená na tvůrčí činnost. Zvláštní osobnostní právo je chráněno v rámci speciálních norem - práva duševního vlastnictví (včetně práva průmyslového a autorského).¹

2.4 Svoboda projevu versus ochrana osobnosti

2.4.1 Meze svobody projevu

Svoboda projevu není neomezeným právem. Svobodu projevu nelze vnímat odděleně od ostatních respektovaných práv a svobod. Pokud uplatňování svobody projevu ohrožuje jiné svobody či práva, může pak dojít k jejímu omezení. Možnost zákonného omezení svobody projevu představuje Listina, a to konkrétně čl. 17 odst. 4. Ten říká:

(4) Svobodu projevu a právo vyhledávat a šířit informace lze omezit zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu práv a svobod druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti.

---

¹ STEHLÍK, T. Svoboda projevu versus ochrana osobnosti (MU, 2006). s. 13.

V tomto ustanovení jsou tedy formulovány formální i materiální podmínky omezení svobody projevu. Ústavní omezení Svobody projevu vycházejí i z dalších ustanovení Listiny. Toto omezení je také upraveno v čl. 4 Listiny:

(3) Zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

(4) Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být šetřeno jejich podstaty a smyslu. Taková omezení nesmějí být zneužívána k jiným účelům, než pro které byla stanovena.

Zohlednit můžeme i čl. 22 Listiny:

Zákonná úprava všech politických práv a svobod a její výklad a používání musí umožňovat a ochraňovat svobodnou soutěž politických sil v demokratické společnosti. Svoboda projevu je totiž základním nástrojem, kterým lze svobodnou soutěž politických sil realizovat (např. formou volební kampaně), ale též zároveň veřejně kontrolovat ze strany médií.²

Další meze svobody projevu jsou obsaženy i v Paktu, a to konkrétně v čl. 19 a 20.

Čl. 19

- 1. Každý má právo zastávat svůj názor bez překážky.*
- 2. Každý má právo na svobodu projevu; toto právo zahrnuje svobodu vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu, bez ohledu na hranice, ať ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmkoli jinými prostředky podle vlastní volby.*
- 3. Užívání práv uvedených v odstavci 2 tohoto článku s sebou nese zvláštní povinnosti a odpovědnost. Může proto podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:*

a) k respektování práv nebo pověsti jiných;

b) k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky.

Čl. 20

- 1. Jakákoli válečná propaganda je zakázána zákonem.*
- 2. Jakákoli národní, rasová nebo náboženská nenávisť, jež představuje podněcování k diskriminaci, nepřátelství nebo násilí, musí být zakázána zákonem.*

---

² BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 29.

Obdobně je formulováno omezení svobody projevu v Úmluvě o právech dítěte, kde je toto omezení obsaženo v čl. 13 odst. 2:

2. *Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:*

a) *k respektování práv nebo pověsti jiných;*

b) *k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.*

V Úmluvě jsou uvedeny i další možnosti omezení svobody projevu než v Listině, a to konkrétně „omezení v zájmu zachování autority a nestrannosti soudní moci, zabránění úniku důvěrných informací či předcházení nepokojům a zločinnosti.“³ Meze svobody projevu jsou formulovány v čl. 10 odst. 2. Ten říká:

2. *Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti i odpovědnost, může podléhat takovým formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.*

V tomto odstavci čl. 10 diferencuje Úmluva šest důvodů pro omezení svobody projevu. Jedná se o ochranu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti; předcházení nepokojům a zločinnosti; ochrana zdraví a morálky; ochrana pověsti nebo práv nebo práv jiných; zabránění úniku důvěrných informací a zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Úmluva je závazná a má přednost před zákonem, jak již bylo výše zmíněno. J. Filip k možnému rozporu ústavního předpisu a mezinárodní smlouvy uvádí, že o „rozpor však jistě nepůjde, jestliže jeden z těchto pramenů stanoví širší rozsah práv a svobod jednotlivce než druhý. V takovém případě by bylo třeba použít ustanovení ústavního, a v „přesahující“ části ustanovení smluvního. V opačném případě se použije jen ustanovení ústavní.“⁴

Ústavní soud vychází z toho, že právo vyjadřovat své názory zaručené čl. 17 Listiny bez ohledu na případně možné omezení zákonem je již obsahově omezeno právy jiných, ať již tato práva plynou jako ústavně zaručená z ústavního pořádku republiky či z jiných zábran daných zákonem chránícím celospolečenské zájmy či hodnoty.⁵

³ BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 31.

⁴ Tamtéž.

⁵ HERCZEG, J. Meze svobody projevu (2004). s. 46.

2.4.2 Ochrana bezpečnosti národa a veřejné bezpečnosti

Ochrana národní bezpečnosti představuje jeden z oprávněných důvodů, kdy je možné svobodu projevu omezit. Tuto možnost také výslovně připouští Listina, a to již ve výše zmíněném čl. 17 odst. 4.

Omezení svobody projevu v zájmu národní bezpečnosti má za cíl zejména udržení v tajnosti určitých informací, jejichž prozrazení by mohlo státu způsobit škodu, a proto se všude na světě přistupuje k jejich ochraně a postihu jejich neoprávněného vyzrazení.⁶

Ochrana utajovaných skutečností je upravena zákonem č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností. Tento zákon vymezuje skutečnosti, které je nutno v zájmu České republiky utajovat, způsob jejich ochrany, působnost a pravomoc orgánů státu při výkonu státní správy v oblasti ochrany utajovaných skutečností, povinnosti orgánů státu, práva a povinnosti fyzických a právnických osob a odpovědnost za porušení povinností stanovených tímto zákonem a upravuje postavení Národního bezpečnostního úřadu. (zákon 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, Hlava první/Předmět úpravy)

Zájmem České republiky je zachování ústavnosti, svrchovanosti, územní celistvosti, zajištění obrany státu, veřejné bezpečnosti, ochrana důležitých ekonomických a politických zájmů, práv a svobod fyzických a právnických osob a ochrana života nebo zdraví fyzických osob. (zákon 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností, Hlava první/ § 2)

Ústředním orgánem státní správy pro oblast utajovaných skutečností je Národní bezpečnostní úřad, jehož ředitele jmenuje a odvolává vláda. Zákonem je utajovaná

skutečnost definována jako:

- skutečnost, se kterou by neoprávněné nakládání mohlo způsobit újmu zájmům České republiky nebo zájmům, k jejichž ochraně se Česká republika zavázala, nebo by to mohlo být pro tyto zájmy nevýhodné,

- skutečnost, která je uvedena v seznamu utajovaných skutečností.

Seznamy utajovaných skutečností vydává vláda svým nařízením.⁷

Omezení svobody projevu v zájmu národní bezpečnosti předpokládá i ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, v souvislosti s vyhlášením nouzového stavu, což je konkrétně ustanoveno v čl.6 odst. 1:

---

⁶ Tamtéž s. 50.

⁷ Tamtéž s 50.

(1) Nouzový stav se může vyhlásit jen s uvedením důvodů na určitou dobu a pro určité území. Současně s vyhlášením nouzového stavu musí vláda vymezit, která práva stanovená ve zvláštním zákoně a v jakém rozsahu se v souladu s Listinou základních práv a svobod omezují a které povinnosti a v jakém rozsahu se ukládají. Podrobnosti stanoví zákon.

Možnost omezení určitých práv a svobod je zakotvena v zákoně č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů, a to konkrétně v § 5:

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu podle tohoto zákona lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit

- a) právo na nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,*
- b) vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku (§ 29 a 31), pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená náhrada,*
- c) svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací*
- d) právo pokojně se shromažďovat ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,*
- e) právo provozovat podnikatelskou činnost, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,*
- f) právo na stávkou, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací.*

Z českého právního řádu byla již rozhodnutím Ústavního soudu vypuštěna trestněprávní ochrana republiky a některých jejích orgánů před veřejným hanobením.

Ochranu státních symbolů zaručuje zákon č. 352/2001 Sb., o užívání státních symbolů České republiky. Podle tohoto zákona se smí státní symboly ČR mohou užívat jen „vhodným a důstojným způsobem, zejména je zakázáno umisťovat na státní vlajku text či vyobrazení.“⁸

Státní symboly ČR jsou vymezeny v zákoně č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky. § 1 tohoto zákona stanoví:

Státními symboly České republiky jsou velký a malý státní znak, státní barvy, státní vlajka, vlajka prezidenta republiky, státní pečeť a státní hymna.

---

⁸ HERCZEG, J. Meze svobody projevu (2004). s. 61

Pod problematiku státní bezpečnosti lze také zahrnout zájem na územní celistvosti a obranyschopnosti země a také zájem na zachování disciplíny v ozbrojených složkách.

2.4.3 Přejízení zločinnosti a ochrana veřejného pořádku

Co se týká omezení svobody projevu v zájmu přecházení zločinnosti, jedná se o trestné činy podněcování a schvalování trestného činu; trestné činy hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení, podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod.

Zakotvení trestného činu podněcování a schvalování má zejména preventivní charakter. V obou případech jde o verbální delikt spáchaný veřejně, tedy obsahem tiskoviny nebo rozšiřovaného spisu, filmem, rozhlasem, televizí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo před více než dvěma osobami současné přítomnými.⁹(BARTOŇ, Michal. Svoboda projevu, str. 115) Podněcování k trestnému činu je zakotveno v § 364 trestního zákona.

Kdo veřejně podněcuje k trestnému činu, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Schvalování trestného činu je pak zakotveno v § 365 trestního zákona:

(1) Kdo veřejně schvaluje spáchaný zločin nebo kdo veřejně vychvaluje pro zločin jeho pachatele, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Stejně bude potrestán, kdo v úmyslu projevit souhlas s trestným činem

a) pachatele nebo osobu jemu blízkou odmění nebo odškodní za trest, nebo

b) na takovou odměnu nebo odškodnění pořádá sbírku.

Trestný čin hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob formuluje odst.1 § 355 trestního zákona:

(1) Kdo veřejně hanobí

a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo

b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod je upraveno v odst. 1 § 356 trestního zákona:

---

⁹ BARTOŇ, M. . Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 115.

(1) Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

V oblasti omezení svobody v zájmu ochrany veřejného pořádku, jedná se o dva trestné činy, a to šíření poplašné zprávy a výtržnictví. Šíření poplašné zprávy upravuje § 357 trestního zákona:

(1) Kdo úmyslně způsobí nebezpečí vážného znepokojení alespoň části obyvatelstva nějakého místa tím, že rozšiřuje poplašnou zprávu, která je nepravdivá, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

Trestný čin výtržnictví je zakotven v § 358 trestního zákona:

(1) Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

V záležitostech předcházení nepokojům obecně nebývá pro vládu státu napadeného stížností obtížné prokázat, že se jednalo v případě zásahu do svobody projevu o ochranu legitimních cílů, přesto stěžovatel obvykle uspěje z důvodu nepřiměřenosti zásahu.¹⁰

2.4.4 Ochrana zdraví a morálky

Omezení svobody projevu v zájmu zdraví nebo mravnosti musí být provedeno zákonem a to pouze v demokratické společnosti nezbytné opatření. To je opět umožněno č. 17 odst. 4 Listiny. Právo na ochranu zdraví je upraveno čl. 31 Listiny:

Každý má právo na ochranu zdraví.

Svobodu projevu v zájmu ochrany zdraví omezuje pouze šíření toxikomanie. Tento trestný čin je zakotven v trestním zákoně, a to konkrétně v § 287 trestního zákoníku.

Podle tohoto ustanovení je pachatelem tohoto trestného činu ten, kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří.

Právní definice návykové látky je uvedena v § 130 trestního zákoníku:

Návykovou látkou se rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

¹⁰ JÄGER, P., MOLEK, P. Svoboda projevu: Demokracie, rovnost a svoboda slova (2007). s. 136.

Omezením svobody projevu v zájmu ochrany mravnosti je ohrožování mravnosti, což je upraveno § 205 TZ.

Hlavním tématem omezení svobody projevu v zájmu ochrany zdraví a morálky je pornografie. Odpůrci pornografie se snaží prokázat, že její produkce a následná spotřeba má za následek vzrůst množství sexuálně motivovaných útoků, ať už násilných či nenásilných, všeobecné snížení morálních standardů v sexuální oblasti, zejména působením na děti a znovuposilování nežádoucích přístupů k některým částem společnosti, nejtýpčtěji k ženám.¹¹

Ochrana mravnosti v rozhlasovém a televizním vysílání je upravena v § 32 zákona č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání. § 32 představuje základní povinnosti provozovatelů vysílání a také provozovatelů převzatého vysílání. Podle tohoto zákona nese provozovatel odpovědnost za obsah programů. § 32 stanoví:

(1) Provozovatel vysílání je povinen

- b) zajistit, aby vysílané pořady nepropagovaly válku nebo neličily krutá nebo jinak nelidská jednání takovým způsobem, který je jejich zlehčováním, omlouváním nebo schvalováním,*
- c) zajistit, aby vysílané pořady nepodněcovaly k nenávisti z důvodů rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva,*
- e) nezařazovat do vysílání pořady, které mohou vážně narušit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých zejména tím, že obsahují pornografii a hrubé samoučelné násilí,*
- f) bezdůvodně nezobrazovat osoby umírající nebo vystavené těžkému tělesnému nebo duševnímu utrpení způsobem snižujícím lidskou důstojnost,*
- g) nezařazovat v době od 06.00 hodin do 22.00 hodin pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický nebo mravní vývoj dětí a mladistvých.*

Omezení svobody projevu v zájmu ochrany mravnosti se také týká omezení přístupnosti audiovizuálních děl, což je upraveno zákonem o audiovizu (pozn. Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl, o změně a doplnění některých zákonů a některých dalších předpisů). § 4 tohoto zákona stanoví:

(1) U audiovizuálního díla, jehož obsah by mohl ohrozit mravní vývoj nezletilých, se stanoví hranice jeho přístupnosti dosažením věku 15 nebo 18 let.

Výrobci a distributoři těchto děl jsou povinni stanovit hranici přístupnosti díla. Pořadatelé produkcí jsou potom povinni tuto hranici přístupnosti zveřejnit a kontrolovat její

---

¹¹ JÄGER, P., MOLEK, P. Svoboda projevu: Demokracie, rovnost a svoboda slova (2007). s. 34.

do držování. Provozovatelé prodejen a půjčoven audiovizuálních děl musí hranici přístupnosti při půjčování a prodeji děl dodržovat.¹²

2.4.5 Zachování autority a nestrannosti soudní moci

Omezit svobodu projevu v zájmu zachování autority a nestrannosti soudní moci je možné jen tehdy, pokud je lze podřadit pod některý zájem uvedený v čl. 17 odst. 4 Listiny, například omezení svobody projevu v zájmu „veřejné bezpečnosti“.

Svobodu projevu ve vztahu k soudní moci omezují dva trestné činy, a to zasahování do nezávislosti soudu podle § 335 trestního zákoníku a trestný čin pohrdání soudem podle § 336 trestního zákoníku. Podle § 335 zasahuje do nezávislosti soudu ten, *kdo působí na soudce, aby porušil své povinnosti v řízení před soudem*. Soudci by měli rozhodovat pouze na základě zákona a vlastního svědomí. Podle čl. 82 Ústavy *jsou soudci při výkonu své funkce nezávislí a jejich nestrannost nesmí nikdo ohrožovat*.

Podle § 336 soudem pohrdá ten, *kdo opakovaně závažným způsobem ruší jednání soudu, při takovém jednání se k soudu chová urážlivě nebo soud znevažuje, nebo bez dostatečné omluvy neuposlechne příkaz nebo výzvu soudu anebo jednání soudu zmaří*.

Regulaci ale také podléhají projevy samotných soudců. To řeší zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů. Ten stanoví řadu povinností k zabezpečení řádného procesu. Práva a povinnosti soudců a přísedících jsou obsaženy ve druhém oddíle dílu 2 tohoto zákona, autorita a nestrannost soudu je zabezpečena zejména § 79 a § 80.

§ 79

(1) Soudci a přísedící jsou při výkonu své funkce nezávislí a jsou vázáni pouze zákonem. Jsou povinni vykládat jej podle svého nejlepšího vědomí a svědomí a rozhodovat v přiměřených lhůtách bez průtahů, nestranně a spravedlivě a na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem.

(2) Nikdo nesmí narušovat nebo ohrožovat nezávislost a nestrannost soudců a přísedících.

§ 80

(1) Soudce a přísedící je povinen vykonávat svědomitě svou funkci a při výkonu funkce a v občanském životě se zdržet všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů.

---

¹² BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 164.

(2) V zájmu záruk nezávislosti a nestrannosti výkonu soudcovské funkce soudce zejména

- a) je povinen prosazovat a obhajovat nezávislost soudnictví a jeho dobrou pověst,*
- b) je povinen chovat se tak, aby nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a důstojnosti soudcovské funkce,*
- c) je povinen odmítnout jakýkoliv zásah, nátlak, vliv, přání nebo žádost, jejichž důsledkem by mohlo být ohrožení nezávislosti soudnictví,*
- d) se nesmí při výkonu své funkce nechat ovlivnit zájmy politických stran, veřejným míněním a sdělovacími prostředky,*
- e) musí vystupovat nezáujatě a ke stranám nebo účastníkům řízení přistupovat bez ekonomických, sociálních, rasových, etnických, sexuálních, náboženských nebo jiných předsudků,*
- f) dbá svým chováním o to, aby jeho nestrannost nebyla důvodně zpochybnována.*

(3) Soudce je povinen vykonávat svou funkci v souladu se zájmem na řádném výkonu soudnictví. Při své rozhodovací činnosti soudce zejména

- a) je povinen poskytnout každému účastníku řízení nebo straně soudního řízení anebo jejich zástupcům plnou možnost k uplatnění jejich práv; nesmí však od nich, s výjimkou případů stanovených zákony o řízení před soudy, jednostranně přijímat nebo jim podávat informace nebo s nimi jednat o skutkové podstatě projednávané věci nebo o procesních otázkách, které na ni mohou mít vliv,*
- b) dbá o to, aby jeho rozhodnutí bylo srozumitelné a pečlivě odůvodněno.*

(4) Soudce je povinen při své činnosti mimo výkon funkce soudce a při výkonu svých politických práv si počínat tak, aby tato činnost neohrožovala nebo nenarušovala důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudu nebo nenarušovala důstojnost soudcovské funkce anebo mu nebránila v řádném výkonu funkce soudce.

(5) Soudce je povinen ve svém osobním životě svým chováním dbát o to, aby nenarušovalo důstojnost soudcovské funkce a neohrožovalo nebo nenarušovalo důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů. Soudce zejména

- a) nesmí umožnit, aby jeho funkce byla zneužita k prosazování soukromých zájmů,*
- b) nesmí působit jako rozhodce nebo zprostředkovatel řešení právního sporu, zastupovat účastníky soudního řízení nebo jako zmocněnec poškozeného nebo zúčastněné osoby v soudním nebo správním řízení, s výjimkou zákonného zastoupení a případů, v nichž půjde o zastupování dalšího účastníka řízení, v němž je účastníkem i sám soudce.*

(6) Soudce je povinen zachovávat náležitou úctu k ostatním soudcům, jiným osobám vykonávajícím právníká povolání a k ostatním zaměstnancům soudu a k účastníkům nebo stranám soudního řízení. Ve vztahu k zástupcům účastníků nebo zástupcům stran soudního řízení je povinen se zdržet projevů sympatií, náklonnosti nebo negativních postojů.

Neslučitelnost funkcí řeší § 85 zákona o soudech a soudcích:

§ 85

Soudce nesmí ode dne, který je stanoven jako den nástupu do funkce, až do zániku funkce soudce kromě výkonu funkce soudce zastávat žádnou jinou placenou funkci ani vykonávat jinou výdělečnou činnost s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, literární, publicistické a umělecké a činnosti v poradních orgánech ministerstva, vlády a v orgánech komor Parlamentu, a to za předpokladu, že taková činnost nenarušuje důstojnost soudcovské funkce nebo neohrožuje důvěru v nezávislost a nestrannost soudnictví.

Důležité je také zachování autority a nestrannosti státního zastupitelství. Pro fungování nezávislé justice jako celku je třeba regulovat nejen chování soudců, ale též představitelů jiných právních profesí, které k zajištění výkonu spravedlnosti v každém státě slouží.¹³ Svobody projevu státních zástupců jsou upraveny § 24 a § 25 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství:

§ 24

(1) Státní zástupci musí při výkonu své funkce postupovat odpovědně, respektovat a chránit lidskou důstojnost a lidská práva a svobody; musí se vystríhat všeho, co by vzbuzovalo pochybnosti o jejich objektivitě při chránění zájmů státu.

(2) Se zastáváním funkce státního zástupce je neslučitelný výkon jakékoli jiné výdělečné činnosti s výjimkou správy vlastního majetku a činnosti vědecké, pedagogické, publicistické a umělecké za předpokladu, že jsou slučitelné s požadavky podle odstavce 1 .

§ 25

(1) Státní zástupci jsou povinni zachovávat mlčenlivost o věcech, které se dozvěděli v souvislosti s výkonem povolání, a to i po skončení pracovního poměru.

(2) Zprostit mlčenlivosti může státního zástupce pouze ministr spravedlnosti.

Postavení advokátů upravuje zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii. S omezením svobody projevu souvisí především § 17 tohoto zákona: *Advokát postupuje při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat*

---

¹³ BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 196.

pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.

Projevy advokáta v souvislosti s výkonem advokacie jsou věcné, střízlivé a nikoliv nevědomé. (Pozn. Usnesení představenstva České advokátní komory, č. 1/1997 Věstníku, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů České republiky.)

Ze zákona o advokacii dále vyplývá povinnost advokátů k mlčenlivosti, což je upraveno v § 21 odst. 1:

(1) Advokát je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb.

Existují samozřejmě i jiné limity a právem aprobované zájmy, které se mohou dostat do rozporu s absolutní svobodou projevu. Význam a váha těchto limitů se s postupem času mění.

2.4.6 Svoboda projevu versus ochrana osobnosti

Právo na ochranu osobnosti je jednou z mezí svobody projevu. Všechna ustanovení zákonů, která zajišťují ochranu osobnostních práv proti zveřejňování informací, ať už formou psanou, mluvenou či obrazovou, zároveň v daném rozsahu implicitně omezují svobodu projevu.¹⁴

V případě konfliktu Listinou zakotvené svobody projevu a ochrany osobnosti, jsou si tato práva rovna a záleží na uvážení soudu, které z nich v daném případě upřednostní.¹⁵ Judikatura Ústavního soudu ČR stanoví: „*Při střetu práva na informace a jejich šíření s právem na ochranu osobnosti a soukromého života, tedy základních práv stojících na stejné úrovni, je především věcí obecných soudů, aby s přihlédnutím k okolnostem každého případu zvážily, zda jednomu právu nebyla bezdůvodně dána přednost před právem druhým.*“¹⁶ Zdůrazněn je také princip proporcionality mezi těmito právy. Zde judikatura Ústavního soudu stanoví: „*V konkrétním případě je proto vždy nezbytné zkoumat míru (intenzitu) tvrzeného porušení základního práva na ochranu osobnosti (osobní cti a dobré pověsti), a to právě v kontextu se svobodou projevu a s právem na informace a se zřetelem na požadavek proporcionality uplatňování těchto práv (a jejich ochrany). Zároveň je nutné, aby příslušný zásah bezprostředně souvisel s porušením chráněného základního práva, tj. aby zde existovala příčinná souvislost mezi nimi. Takto je podle mínění Ústavního soudu nutno interpretovat i právní názor Nejvyššího soudu ČR (srov. citovaný rozsudek Nejvyššího soudu*

¹⁴ BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 45.

¹⁵ HÁJEK, J. Svoboda projevu ochrana osobnosti v médiích (MU, 2007). s. 41.

¹⁶ IV. ÚS 154/97 [Sb.n.u.US Svazek č.10 Nález č.17 str.113]

ČR ze dne 19. 7. 1995, Cdon 24/95), podle něhož „samo uveřejnění nepravdivého údaje, dotýkajícího se osobnosti fyzické osoby, zakládá zpravidla neoprávněný zásah do práva na ochranu její osobnosti.“ To - v kontextu výše uvedených úvah - znamená, že k zásahu do práva na ochranu osobnosti sice zásadně může dojít i objektivně, tedy s vyloučením zavinění narušitele práva, nicméně každé zveřejnění nepravdivého údaje nemusí automaticky znamenat neoprávněný zásah do osobnostních práv; takový zásah je dán pouze tehdy, (1.) jestliže existuje mezi zásahem a porušením osobnostní sféry příčinná souvislost a (2.) jestliže tento zásah v konkrétním případě přesáhl určitou přípustnou intenzitu takovou mírou, kterou již v demokratické společnosti tolerovat nelze.¹⁷

3. Nedej se omezit ve svém projevu!

Zákaz cenzury jasně formuluje odst. 3 čl. 17 Listiny:

(3) Cenzura je nepřipustná.

„Cenzuru lze obecně považovat za jednu z nejzávažnějších forem omezování svobody projevu a v demokratických státech je nepřipustná.“¹⁸ Pojem cenzury není definován ani v Listině, ani v jiném zákoně, a Ústavní soud se dosud cenzurou nezabýval. Samotný pojem cenzura není jednoznačný a je k němu přistupováno různě. Podle jednoho z výkladů cenzury v Akademickém slovníku cizích slov se jedná o úřední kontrolu, resp. omezení či potlačení a zákaz informací určených ke zveřejnění (zvl. tištěných projevů) se zřetelem na zájmy státní, politické a mravnostní. Jedná se však o její neprávnickou definici. Ani tiskový zákon již definici cenzury neobsahuje. Zákon č. 81/1966 Sb. definoval v § 17 odst. 2 cenzuru jako jakékoliv zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky. „Podle J. Filipa nejde... o základní právo, nýbrž o posílení ochrany svobody projevu vyloučením určité formy omezení.“¹⁹

„F. Fechner cenzuru definuje jako podmínění oprávnění vydat nebo šířit nějaký tvůrčí projev předchozím schválením obsahu projevu správními úřady.“²⁰ Rovněž podle tohoto autora publikace o německém mediálním právu existují zájmy, pro jejichž ochranu je v některých situacích cenzura dokonce nutná.

¹⁷ I. ÚS 156/99 [Sb.n.u.US Svazek č.17 Nález č.19 str.133]

¹⁸ BARTOŇ, M. Svoboda projevu a její meze v právu ČR (2002). s. 130.

¹⁹ Tamtéž s. 23.

²⁰ POUPEROVÁ, O. Regulace médií (2010). s. 168.

Podle O. Pouperové je definičním znakem cenzury její předběžnost (preventivnost)... Rovněž M. Bartoň v komentáři k Listině píše, že za cenzuru lze považovat (pouze) předběžné omezení či předběžný zákaz určitého projevu.²¹

4. Máš právo vyhledávat a šířit informace!

Právo na informace je zrcadlovým vyjádřením svobody projevu. Právo na informace doplňuje obecný princip svobody projevu. Jedná se o základní politické právo. Stát zaručuje nejen právo být informován, ale i právo informace vyhledávat a šířit. Každý má právo být informován o záležitostech veřejného zájmu a současně má právo na přístup k informacím. Má-li se občan aktivně účastnit veřejného života a činit politická rozhodnutí, musí být dostatečně informován, a to nejen o většinovém názoru, ale právě o názorech odlišných a menšinových, aby tak mohl tyto názory a informace navzájem konfrontovat a utvářet si vlastní úsudek.²²

Právo na informace je zakotveno v čl. 17 Listiny, jak již bylo uvedeno výše, a to konkrétně v odst. 1 a 2. Odst. 5 čl. 17 Listiny dále ukládá povinnost státním orgánům a orgánům územní samosprávy povinností přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Povinnost poskytovat informace zaručuje také § 2 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Ten stanoví:

(1) Povinnými subjekty, které mají podle tohoto zákona povinnost poskytovat informace vztahující se k jejich působnosti, jsou státní orgány a orgány územní samosprávy.

(2) Povinnými subjekty jsou dále ty subjekty, kterým zákon svěřil rozhodování o právech, právech chráněných zájmech nebo povinnostech fyzických nebo právnických osob v oblasti veřejné správy, a to pouze v rozsahu této jejich rozhodovací činnosti.

(3) Zákon se nevztahuje na postup při poskytování informací povinnými subjekty, který je upraven zvláštními předpisy.

Judikatura Ústavního soudu pak vymezuje povinné subjekty konkrétněji:

---

²¹ Tamtéž s. 168-169.

²² HERCZEG, J. Meze svobody projevu (2004). s. 12.

„Definiční znaky pojmu veřejná instituce hospodařící s veřejnými prostředky lze pak vymezit a contrario k pojmům státního orgánu, orgánu územní samosprávy a veřejnoprávní korporace. Z množiny veřejnoprávních subjektů za takové pak nutno považovat veřejný ústav a veřejný podnik, veřejné fondy a veřejné nadace. Jejich společnými znaky jsou veřejný účel, zřizování státem, kreování jejich orgánů státem, jakož i státní dohled nad jejich činností.“²³

Podle Bartoně je na druhé straně třeba toto právo vnímat také jako jakousi překážku k výkonu dalších práv, a zejména je zde střet práva na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého a rodinného života v souvislosti s právem na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.²⁴

4.6 Práva žurnalistů

U výkonu novinářského povolání můžeme pozorovat určité rozšíření ochrany svobody projevu, a to z důvodu nejen obvyklého souběhu se svobodou volby povolání a svobodou podnikání, ale také z důvodu zakotvení zvláštních institutů stanovících novinářům jak zvláštní práva, tak i zvláštní povinnosti, které vyplývají z tiskového zákona (např. právo neodhalit zdroj informací; povinnost uveřejnění dodatečného sdělení).²⁵

Podle Filipa je odlišností jedince a jedince-novináře to, že první obvykle realizuje odděleně jednotlivé složky čl. 17 Listiny, kdežto novinář je realizuje v souvislém řetězci, který počíná sběrem informací, jejich rozšiřováním (zpravodajství) a vyjadřováním stanovisek (publicistika) nebo jejich kombinací, navíc se opírá o svobodu volby povolání a svobodu podnikání v oboru masmédií.²⁶

Novinářská svoboda také zahrnuje možnost použití určité míry přehánění či dokonce provokace. Míra uvážení vnitrostátních orgánů je omezena zájmem demokratické společnosti na tom, aby tisku bylo umožněno vykonávat jeho životně důležitou roli „veřejného hlídacího psa“ při zpřístupňování informací o závažných otázkách obecného zájmu. Svoboda projevu ovšem neplatí jen pro vážný tisk, ale i pro bulvár.²⁷

4.6.1 Svobodný přístup k informacím

²³ II. ÚS 686/02 [Sb.n.u.US Svazek č.35 Nález č.155 str.147]

²⁴ KLÍMA, Karel a kol. Komentář k Ústavě a Listině (2005). s. 725.

²⁵ JÄGER, P., MOLEK, P. Svoboda projevu: Demokracie, rovnost a svoboda slova (2007). s. 48.

²⁶ FILIP, J. Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva (2001). s. 130.

²⁷ HERCZEG, J. Meze svobody projevu (2004). s. 30.

Novináři mají stejný přístup k informacím jako každá fyzická nebo právnická osoba. Jak již bylo uvedeno výše, to zaručuje odst. 5 čl. 17 Listiny a dále pak zákon o svobodném přístupu k informacím. Z hlediska přístupu k informacím nemají tedy osoby, které se zabývají shromažďováním a šířením informací v rámci svých profesí, žádná zvláštní privilegia. Podle judikatury ústavního soudu jsou *„právo na svobodu projevu a právo na informaci jedním z úhelných kamenů demokratického státu, neboť teprve svobodné informace a jejich výměna a svobodná diskuse činí z člověka občana demokratické země. Jsou to zejména tisk, rozhlas a televize, jež informace rozšiřují a zprostředkovávají; v této souvislosti má svoboda informací význam mimořádný.“*²⁸

---

²⁸ (I. ÚS 526/98 [Sb.n.u.US Svazek č.13 Nález č.27 str.203 - 70/1999 Sb.].

5. Chraňte své zdroje!

Mezi práva žurnalistů patří také právo chránit své zdroje. Novináři musí chránit zdroje svých informací, protože jsou nezbytné pro výkon jejich novinářské práce. U některých je potřeba chránit své informační zdroje je tak silná, že se řada novinářů cítí být vázána profesionálními etickými kodexy, které ukládají zdroj neodhalovat. Záruka důvěrnosti je nezbytnou podmínkou pro produktivní vztah mezi novinářem a jeho informátorem. Úředník na ministerstvu, který má informace o korupci svých nadřízených, člen zločinecké skupiny či minoritně sexuálně orientovaný jedinec, ti všichni mohou mít informace, jejichž zveřejnění je ve veřejném zájmu, ale jsou ochotni o nich mluvit jen pod zárukou zachování anonymity. Povinnost odhalit zdroj informace povede k tomu, že nebudou mít zájem informovat tisk, neboť se budou obávat postihu či opovržení.²⁹

Ochrana utajovaných údajů je jeden z limitů svobody projevu. Ochrana zdroje a obsahu informací představuje poměrně kontroverzní institut, který upravuje především odst. 1 a 2 § 16 tiskového zákona. Těmito ustanoveními má být chráněna nezávislá a investigativní žurnalistika. Podle nich má tedy fyzická či právnická osoba právo odmítnout soudu, jinému státnímu orgánu či orgánu veřejné správy poskytnout informace o původu nebo obsahu informací, které daná osoba získala a zpracovala pro uveřejnění v periodiku. Tyto osoby mají také dále právo odepřít předložení nebo vydání věci, z nichž by mohl být zjištěn původ či obsah těchto informací. Právo na ochranu zdrojů a obsahu informací zahrnuje záruky ochrany informátorů, zdrojů informací, materiálů, obrazových a zvukových záznamů.

Tento institut využívají zejména redaktoři, novináři na „volné noze“ či vydavatelé. Podmínkou je, aby se tato osoba podílela na získání nebo zpracování informací určených pro

---

²⁹ HERCZEG, J. Meze svobody projevu (2004). s. 33.

uveřejnění nebo uveřejněných. Znamená to, že není nezbytné, aby byly informace skutečně v periodickém tisku uveřejněny.³⁰

Právo na ochranu zdroje ovšem není absolutní. Při uplatňování tohoto práva může dojít ke konfliktu zájmů chráněných zákonem. Jedná se především o trestný čin nadřezování a nepřekážení trestného činu. Nadřezování je zakotveno v odst. 1 § 366 trestního zákona:

(1) Kdo pachateli trestného činu pomáhá v úmyslu umožnit mu, aby unikl trestnímu stíhání, trestu nebo ochrannému opatření nebo jejich výkonu, bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta; pomáhá-li však takto pachateli trestného činu, na který trestní zákon stanoví trest mírnější, bude potrestán oním trestem mírnějším.

Nepřekážení trestného činu je formulováno v § 367 trestního zákona. Týká se trestných činů, které jsou zrovna páčány nebo které se připravují. Jedná se mj. o trestné činy vraždy, zabití, těžkého ublížení na zdraví, loupeže, vydírání, znásilnění, pohlavního zneužití, týrání svěřené osoby, krádeže podle § 205 odst. 5, podvodu aj. Kdo se hodnověrným způsobem dozví, že jiný takový trestný čin připravuje nebo páchá a spáchání nebo dokončení takového trestného činu nepřekazí, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta. Nepřekážením trestného činu dochází k porušení povinnosti oznámení trestného činu.

Podle O. Pouperové je zakotvení ochrany zdroje a obsahu informací nezbytným předpokladem existence a fungování svobodných sdělovacích prostředků a realizace svobody tisku, resp. svobody projevu. Pokud je sdělení určitých informací podmíněno slibem zachování anonymity informátora, jde většinou o informace kontroverzní, právě jejichž publikace je ve veřejném zájmu. Práce novinářů je ptát se, zjišťovat a vyhledávat informace a jejich práci také je získané a zpracované informace šířit, nikoli nechávat si je pro sebe jen proto, že jejich zdroj si z různých důvodů, důvodu obavy o vlastní bezpečnost, obavy ze ztráty zaměstnání apod., může přát zůstat v anonymitě.³¹

---

³⁰ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 54.

³¹ POUPEROVÁ, O. *Regulace médií (2010)*. s. 183.

6. Neseš odpovědnost za obsah tiskoviny!

§ 4 tiskového zákona jednoznačně určuje:

Za obsah periodického tisku odpovídá vydavatel.

Jedná se zde o odpovědnost objektivní, bez ohledu na zavinění. Vydavatel odpovídá za obsah tiskoviny nezávisle na tom, zda například učinil opatření, aby určitý text nebyl publikován. Za obsah je nutno považovat vše, co je v periodickém tisku zveřejněno, včetně příloh, tedy vše, co je s vědomím vydavatele s periodikem distribuováno.³²

Existují výjimky, kdy vydavatel nese odpovědnost za obsah daného periodika, jakými jsou například odpovědnost za obsah reklamy nebo při uplatňování práva na odpověď dodatečné sdělení, které jsou ustanoveny v § 15 tiskového zákona.

Podle Etického kodexu novinářů je z hlediska odpovědnosti k veřejnosti novinář povinen nést osobní odpovědnost za všechny své uveřejněné materiály. I přes to, že tento kodex je závazný pro členy syndikátu a k jehož dobrovolnému dodržování vyzval syndikát všechny novináře bez ohledu na členství, však nemá právní následky.

6.1 Neseš odpovědnost za obsah reklamy!

Odpovědnost za obsah reklamy a inzerce v tisku je upravena § 5 tiskového zákona. Podle něj za nepravdivé údaje v uveřejněné reklamě a inzerci vydavatel periodika neodpovídá. Toto ustanovení představuje výjimku v tiskovém zákoně z odpovědnosti vydavatele za obsah periodického tisku. Pokud však se jedná o vlastní reklamu a inzerci samotného vydavatele, pak tato výjimka neplatí. V opačném případě vydavatel není povinen přezkoumávat pravdivost údajů uvedených v reklamě či inzerci.

Úprava dle § 5 dopadá na reklamu a inzerci, přičemž pojem inzerce na rozdíl od reklamy definován není. Pojem inzerce byl do zákona zapracován až po připomínkách, když

---

³² POUPEROVÁ, O. Tiskové právo (MU, 2006). s. 56.

bylo poukazováno na to, že mohou vznikat pochybnosti, zda se tato výjimka týká rovněž inzerce.³³ Pojem inzerát pak představuje v podstatě jakékoli krátké placené oznámení. Pojmy reklama a inzerce nejsou totožné. V některých případech se však mohou překrývat. Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy definuje reklamu jako přesvědčovací proces, kterým jsou hledáni uživatelé zboží, služeb nebo jiných výkonů či hodnot prostřednictvím komunikačních médií.

---

³³ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 24.

7. Naléhavé veřejné sdělení jsi povinen oznámit!

Tato povinnost, oznámení v naléhavém veřejném zájmu patří ke standardním institutům tiskového práva demokratických zemí. Vydavatel periodika musí otisknout důležité a neodkladné sdělení občanům na žádost státních orgánů a orgánů územní samosprávy, pokud se jedná o naléhavý veřejný zájem. To se týká především případu nouzového stavu, stavu státního ohrožení a válečného stavu. Tyto instituty jsou definovány v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky. Tento text je povinen vydavatel zvýraznit a odlišit jej od ostatního textu v daném vydání periodika, navíc toto sdělení musí být otisknuto v nejbližším čísle periodika od té doby, kdy toto oznámení vydavatel obdržel. Tuto povinnost ukládá § 6 tiskového zákona.

Jedná se nejen o zajištění možnosti příslušných orgánů uveřejnit rozhodnutí o vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, nýbrž i o zajištění možnosti těchto orgánů varovat veřejnost v případě mimořádných situací (např. živelná pohroma, provozní havárie, sociální katastrofa apod.) s nepředvídatelným intenzivním způsobem škodlivých vlivů a informovat ji o nezbytných ochranných, popř. likvidačních opatřeních.³⁴

V zákoně není přesně definováno, které státní orgány se na tisk mohou s těmito naléhavými zprávami obrátit. Může se jednat o orgány státní správy, vládu, ministerstva, Poslaneckou sněmovnu, Senát, ČNB, Nejvyšší kontrolní úřad, prezidenta, nebo o orgány územní samosprávy, obce, města, popřípadě kraje). Také policie má nárok na bezplatné zveřejnění oznámení v naléhavém veřejném zájmu, například pokud utekl nebezpečný ozbrojený pachatel.

---

³⁴ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 25.

Vydavatel je dle současné dikce tiskového zákona oprávněn posoudit, zda jsou dány zákonné podmínky existence jeho povinnosti uveřejnit oznámení, ale pokud vydavatel poruší povinnost uveřejnit oznámení v naléhavém veřejném zájmu, ač podmínky této zákonné povinnosti splněny byly, přichází v úvahu uplatnění práva na náhradu škody, která v důsledku tohoto opomenutí vznikla.³⁵

Periodický tisk může být s ohledem na absenci konkrétní úpravy volen tak, aby bylo dosaženo sledovaného účelu. To znamená, že podle potřeby mohou být voleny celostátní deníky, případně i regionální periodika.³⁶ (H.chalouková, tiskový zákon, komentář, str. 25)

---

³⁵ POUPEROVÁ, O. Tiskové právo (MU, 2006). s. 59.

³⁶ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 25.

8. Vždy se snaž vyhnout poškození cti, soukromí a dobrého jména druhých!

Právo na odpověď definuje zákon č. 46/2000 Sb. o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), a to konkrétně § 10. Vydavatel je tedy povinen otisknout odpověď osoby, jestliže článek uveřejněný v daném periodiku poškodil čest, důstojnost či soukromí fyzické osoby nebo dobré jméno a pověst právnické osoby. Tato odpověď se netýká celého uveřejněného článku, nýbrž jen té jeho části, kterou je nutno uvést na pravou míru či doplňuje nebo zkresluje zkreslující části. To se týká také rozsahu odpovědi, jež by měl odpovídat rozsahu napadaného článku či jeho části. Není však možno žádat o uveřejnění další odpovědi na tuto odpověď. Pokud zemřela osoba, která byla v tisku poškozena, může toto právo využít manžel, děti, popř. rodiče této osoby. Neexistuje žádné pravidlo pro uplatnění odpovědi těmito osobami, je tedy možné, že se na vydavatele obrátí více osob s rozdílným přístupem k napadnutému článku.

Předmětem práva na odpověď jsou z objektivního hlediska skutková tvrzení. Gramatický výklad § 10 odst. 1 (*Jestliže bylo v periodickém tisku uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo soukromí určité fyzické osoby, anebo jména nebo dobré pověsti určité právnické osoby, má tato osoba právo požadovat na vydavateli uveřejnění odpovědi. Vydavatel je povinen na žádost této osoby odpověď uveřejnit.*) svádí k tomu, že práva na odpověď by se mohl dovolávat každý, o němž bylo v tisku uveřejněno sdělení obsahující skutkové tvrzení, které má difamující povahu, a to bez ohledu na jeho pravdivost. Že takový záměr nebyl, svědčí i snaha Senátu o odstranění této legislativní chyby. Protože zákon však Poslanecká sněmovna přijala v nezměněné podobě, nezbyvá nic jiného, než předpoklady pro uplatnění práva na odpověď dovozovat ve vazbě na úpravu danou v § 10 odst. 1 a 2. Základním předpokladem k uplatnění práva na odpověď v periodickém tisku je uveřejnění skutkového tvrzení, které se dotýká cti, důstojnosti nebo dobré pověsti dotčené osoby, a sdělení, které obsahuje skutkové tvrzení týkající se soukromí. Vzhledem k tomu, že chybí bližší vymezení povahy skutkového tvrzení v odst. 1, lze

v návaznosti na odst. 2 dovédit, že předmětem práva na odpověď budou tvrzení nepravdivá (odpověď je uvede na pravou míru), neúplná (odpověď je doplní), zkreslující (odpověď je zpřesní). Jak je zřejmé, v první řadě se právo na odpověď bude týkat nepravdivých skutkových tvrzení, nejsou však vyloučena i sama o sobě pravdivá tvrzení, pokud budou neúplná či jinak pravdu zkreslující.³⁷

Tiskový zákon dále přesně formuluje podmínky uveřejnění odpovědi, a to konkrétně § 13 tohoto zákona. Ten stanoví podmínky, které musí vydavatel při publikování dodržet. Odpověď musí být otisknuta ve stejném periodiku, ve kterém byl publikován článek, na který napadená osoba reaguje. Odpověď musí odpovídat rozsahu a formě napadnutého článku, což odpovídá zásadě uvedené v § 10 odst. 2 (Odpověď se musí omezit pouze na skutkové tvrzení, kterým se tvrzení podle odstavce 1 uvádí na pravou míru nebo neúplné či jinak pravdu zkreslující tvrzení se doplňuje nebo zpřesňuje. Odpověď musí být přiměřená rozsahu napadeného sdělení, a je-li napadána jen jeho část, pak této části; z odpovědi musí být patrné, kdo ji činí.). Odpověď má být tedy uveřejněna tak, aby umístěním a formou bylo nové sdělení rovnocenné. To však neznamená, že odpověď bude uveřejněna na stejném místě, ale na místě, které je stejně hodnotné jako místo původního článku.

Bylo-li sdělení uveřejněno na první straně, měla by i odpověď být uveřejněna na této straně, neboť z hlediska významu by uveřejnění na jiné straně zřejmě nebylo rovnocenné. Jinak by mělo platit, že by se sdělení mělo nacházet ve stejné rubrice, v té části listu, v jaké bylo původní sdělení – tj. na těch stranách, v nichž jsou z hlediska věcného obdobná sdělení běžně uveřejňována, aby pravidelný čtenář odpověď našel.³⁸ Nový článek by měl odpovídat také vzhledem, grafikou, příp. i barvou.

Dále musí vydavatel tuto odpověď zveřejnit s jednoznačným označením „odpověď“, a to na vlastní náklady vydavatele. Vydavatel je také povinen vydat nové sdělení ve stejném jazyce jako původní napadnuté sdělení a s uvedením jména a příjmení či názvu osoby.

§ 13 odst. 2 určuje vydavateli lhůtu pro uveřejnění. Vydavatel tak nové sdělení musí otisknout do osmi dnů ode dne, kdy mu byla doručena žádost na jeho uveřejnění. V osmidenní lhůtě lze zajistit uveřejnění odpovědi i v týdnech.

Pokud vydavatel nemůže publikovat odpověď ve stanovené lhůtě osmi dnů, musí ji otisknout v nejbližším následujícím vydání daného periodika. Zákonná osmidenní lhůta se tak prodlužuje dobu, která se u jednotlivých periodik může lišit, a to do následujícího vydání

---

³⁷ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 36-37.

³⁸ Tamtéž s. 46.

periodika. O této situaci však vydavatel musí písemně informovat osobu, která žádost na odpověď podala, a to do osmi dnů od doručení této žádosti. Tato zásada je upravena § 13 odst.3.

Pokud vydavatel nemůže nový článek otisknout ve stejném periodiku, musí se s osobou, která podala návrh na odpověď, dohodnout na tom, ve kterém periodiku bude odpověď zveřejněna, a to na vlastní náklady vydavatele původního periodika. Dohodnout se také musí na místě a formě uveřejnění odpovědi. Toto stanoví § 13 odst. 4.

§ 14 Tiskového zákona upravuje uplatnění práva na uveřejnění odpovědi u soudu. Pokud vydavatel neotiskne odpověď nebo nedodrží výše uvedené podmínky, rozhodne o povinnosti uveřejnit toto nové sdělení soud. Tato možnost však zaniká, jestliže osoba poškozená původním sdělením nepodá návrh k soudu v patnáctidenní lhůtě od uplynutí doby stanovené pro uveřejnění odpovědi.

Pokud došlo k uveřejnění „vadné“ odpovědi v osmidenní lhůtě podle § 13 odst. 2, pak uplatnění nároku u soudu nemůže činit v praxi problémy. V případě, že vydavatel žadateli oznámí v souladu s § 13 odst. 3 uveřejnění odpovědi v nejbližším následujícím vydání a odpověď uveřejní až v tomto termínu, lhůta k uplatnění u soudu běží ode dne vydání nového sdělení, tj. od data, kdy bylo zahájeno veřejné šíření, bez ohledu na to, kdy žadatel mohl konkrétní vydání periodického tisku obdržet nebo pořídit. Obdobně je nutné posuzovat situaci, kdy vydavatel nesplní svou povinnost žadateli oznámit uveřejnění; lhůta pak běží od data nejbližšího následujícího vydání periodického tisku.³⁹

Podle § 15 však existují výjimky z povinnosti uveřejnit odpověď. Vydavatel nemusí publikovat odpověď, jestliže by tím byl spáchán trestný čin či správní delikt, nebo by odpověď byla v rozporu s dobrými mravy, nebo by napadené sdělení, popřípadě jeho napadená část, byla citací sdělení třetí osoby určeného pro veřejnost nebo jeho pravdivou interpretací a jako takové bylo označeno nebo prezentováno. Zákon však neuvádí, co přesně znamená, že sdělení uveřejněné v periodickém tisku musí být určené veřejnosti.

Aby sdělení bylo určeno veřejnosti, musí jít o prohlášení, které jde nad rámec soukromé sféry (tvořené rodinou, pracovištěm apod.). Adresátem musí být individuálně neurčený okruh osob – veřejnost. Nemusí jít jen o organizované vystoupení (jak je tomu u tiskových konferencí), ale i o prohlášení či vyjádření, ať v písemné formě, nebo ústní (tiskových mluvčích, osob veřejného zájmu, statutárního orgánu obchodní společnosti apod.). O

---

³⁹ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001). s. 47.*

sdělení určené veřejnosti půjde zřejmě i v případě individuálního rozhovoru, pokud bude možné s ohledem na okolnosti účel dovést.⁴⁰

Dále vydavatel nemusí otisknout odpověď, jestliže osoba, která podává žádost na odpověď, s původním sdělením prokazatelně souhlasila. To stanoví § 15 odst. 2.

§ 15 odst. 3 se věnuje výjimce z uveřejnění dodatečného sdělení.

9. Vždy dodržuj zásady presumpce nevinny!

---

⁴⁰ CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 51-52.

Zásada presumpce nevinoty je výslovně zakotvena ust. čl. 40 odst. 2 Listiny, v ust. § 2 odst. 2 trestního řádu a dále zdůrazněna v ust. § 3 odst. 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže; pro přestupkové řízení je zakotvena v ust. § 73 odst. 1 zákona o přestupcích...Dokud není vina vyslovena pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, nelze na toho, proti němuž se trestní řízení vede, hledět, jako by byl vinen. Veřejnost však realitu vnímá poněkud odlišně, často sama obviněného odsoudí dříve, než je ve věci konečně rozhodnuto...Takové řízení pochopitelně může vést ke ztrátě společenské prestiže, tedy poškození občanské cti, lidské důstojnosti nebo dobré pověsti. Tyto skutečnosti vedly zákonodárce k zakotvení institutu dodatečného sdělení.⁴¹

Realizací zásady presumpce nevinoty je dodatečné sdělení. Právo na dodatečné sdělení je upraveno § 11 Tiskového zákona. Vydavatel je povinen publikovat dodatečné sdělení o pravomocném rozhodnutí vůči osobě, pokud dané periodikum uveřejnilo informace o neukončeném trestním řízení vedeném proti této osobě. To se týká také zveřejnění informací o řízení ve věcech přestupků vedeném proti fyzické osobě nebo řízení ve věcech správních deliktů vedeném proti fyzické či právnické osobě. Žadatel o dodatečné sdělení musí být v původním sdělení otisknutém v periodiku identifikovatelný. Vydavatel tedy otiskne dodatečné sdělení jako informaci o pravomocném rozhodnutí vůči této osobě. Pokud tato osoba zemřela, může toto právo využít manžel, děti, popř. rodiče této osoby.

Pokud by byla uveřejněna informace o pravomocně skončeném řízení, mohlo by se podle povahy jednat o informaci nepravdivou, neúplnou, nebo jinak zkreslenou, případně takovou, která by porušovala všeobecná osobnostní práva, a pak by přicházelo úvahu uplatnění práva na odpověď, či ochranu osobnosti. Nebylo by možné domáhat se dodatečného sdělení.⁴²

Z podstaty tiskového zákona vyplývá, že se dodatečné sdělení musí omezit jen na uveřejnění informace o konečném výsledku řízení. Dotčená osoba zřejmě nemá právo požadovat, aby součástí dodatečného sdělení byly další údaje, hodnocení apod. Pokud by při informování veřejnosti o skutečnostech, které jsou předmětem práva na uveřejnění dodatečného sdělení, došlo také k jinému poškození cti nebo důstojnosti osoby, než jaké předpokládá ustanovení o dodatečném sdělení, musí dotčená osoba vedle dodatečného sdělení uplatnit ještě další prostředek ochrany – právo na odpověď či žalobu na ochranu osobnosti.⁴³

---

⁴¹ POUPEROVÁ, O. Regulace médií (2010). s. 242.

⁴² CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář (2001)*. s. 41.

⁴³ POUPEROVÁ, O. Regulace médií (2010). s. 243.

V případě práva na dodatečné sdělení platí pro vydavatele stejné podmínky uveřejnění, které jsou stanoveny v případě odpovědi, což je také formulováno § 13 Tiskového zákona. Jednotlivé podmínky jsou uvedené výše.

Dále také platí podle § 14 stejné zásady pro uplatnění práva na dodatečné sdělení u soudu jako u práva na odpověď a již výše uvedený § 15 upravuje výjimky z povinnosti uveřejnit dodatečné sdělení. Podle § 15 odst. 3 vydavatel nemusí publikovat dodatečné sdělení, jestliže předtím, než mu byla žádost o jeho uveřejnění doručena, uveřejnil sdělení odpovídající dodatečnému sdělení z vlastního podnětu a dodržel přitom podmínky stanovené tímto zákonem.

10. Policejní odposlechy jsou tabu!!

Podle zákona č. 52/2009 Sb., který mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, až pět let vězení a vysoká pokuta hrozí od 1. dubna 2009 každému novináři, který zveřejní jakékoli údaje z policejních odposlechů. Trest mu hrozí i tehdy, pokud zmíněné informace přinese ve

veřejném zájmu. Zákon řeší poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných, médiu je označován jako tzv. „náhubkový zákon“.

Cílem novely bylo více ochránit soukromí a osobnostní práva obětí trestných činů před medializací, kdy byly uváděny detailní informace týkající se osoby oběti, její rodiny a soukromí, na druhou stranu však omezuje svobodu projevu. A tím, že tato novela brání možnosti médií upozorňovat na nejhorší zločiny, chrání tím i samotné pachatele těchto trestných činů.

Podle této novely žádná osoba, která byla orgány činnými v trestním řízení informována o osobách zúčastněných na trestním řízení, nesmí dál šířit tyto informace, aby nedošlo k porušení zásady presumpce nevin. V přípravném řízení nesmějí zveřejnit informace umožňující zjištění totožnosti osoby, proti které se vede trestní řízení, poškozeného, zúčastněné osoby a svědka. Tak je to formulováno v části první čl. 1 § 8a odst. 1 a § 8b odst. 1 .

Podle § 8b odst. 2 této novely nesmí nikdo v souvislosti s trestným činem zveřejnit informace o osobě mladší osmnácti let, a to konkrétně pokud byl na něm spáchán trestný čin kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži. Dále je podle odst. 3 zakázáno zveřejnit obrazové snímky, obrazové a zvukové záznamy nebo jiné informace o průběhu kuplířství nebo šíření pornografie nebo některý z trestných činů proti životu a zdraví, svobodě a lidské důstojnosti nebo proti rodině a mládeži, hlavního líčení nebo veřejného zasedání, které by mohly vést ke zjištění totožnosti poškozeného uvedeného v odstavci 2.

Ve veřejných sdělovacích prostředcích nesmí být dále uveden pravomocný rozsudek se jménem, příjmením, a bydlištěm poškozeného uvedeného v odstavci 2.

Podle odst. 5 zákaz zveřejnění informací podle odst. 2, 3 a 4 neplatí, jestliže jejich zveřejnění umožňuje tento zákon, nebo je-li jejich zveřejnění nezbytné pro účely pátrání po osobách nebo pro dosažení účelu trestního řízení, nebo dá-li poškozený k jejich zveřejnění písemný souhlas, popř. jeho zákonný zástupce.

Dále podle § 8c nesmí nikdo bez souhlasu osoby, které se takové informace týkají, zveřejnit informace o nařízení či provedení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 nebo informace z něj získané, údaje o telekomunikačním provozu zjištěné na základě příkazu podle § 88a, nebo informace získané sledováním osob a věcí podle § 158d odst. 2 a 3, umožňují-li zjištění totožnosti této osoby a nebyly-li použity jako důkaz v řízení před soudem.

V části třetí této novely je upravena změna zákona o ochraně osobních údajů. Podle čl. 3 § 44a odst.1 se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem. Za tento přestupek může dostat pokutu až ve výši 1 milionu korun. Podle odst. 3 za přestupek podle odstavce 1 spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem lze uložit pokutu do 5 milionu korun.

Podle § 45a odst. 1 právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba se dopustí správního deliktu tím, že poruší zákaz zveřejnění osobních údajů stanovený jiným právním předpisem. Za tento správní delikt mohou obdržet pokutu až ve výši 1 milionu korun. Podle odst. 3 Za správní delikt podle odstavce 1 spáchaný tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem se uloží pokuta do 5 milionů korun.

Část čtvrtá této novely se zabývá změnou trestního zákona. § 178 řeší neoprávněné nakládání s osobními údaji. Až na tři roky odnětí svobody, zákazem činnosti nebo peněžitým trestem bude potrestán ten, kdo buď i z nedbalosti, neoprávněně sdělí, zpřístupní, jinak zpracovává nebo si přisvojí osobní údaje o jiném shromážděné v průběhu trestního řízení nebo v souvislosti s výkonem veřejné správy a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby. Tak je to formulováno v odst. 1. Podle odst. 2 bude stejně potrestán ten, kdo, buď i z nedbalosti, poruší právním předpisem stanovenou povinnost mlčenlivosti tím, že sdělí nebo zpřístupní osobní údaje o jiném získané v souvislosti s výkonem svého povolání, zaměstnání nebo funkce a způsobí tím vážnou újmu na právech nebo oprávněných zájmech osoby, jíž se osobní údaje týkají. Podle odst. 3 bude stejně potrestán ten, kdo spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2 porušením povinností vyplývajících z jeho povolání, zaměstnání nebo funkce.

Náhubkový zákon začal platit v dubnu roku 2009. Již v květnu téhož roku se čtyřiatřicet senátorů se obrátilo kvůli tomuto zákonu na Ústavní soud. Senátorům nejvíce vadil zákaz zveřejňování odposlechů a informací o podezřelých. Naopak by v zákoně ponechali zákaz zveřejňování osobních údajů obětí zločinů, zejména pak v případě dětí a mladistvých. U dospělých osob se zákaz vztahuje například na oběti kuplířství nebo násilných trestných činů. Zákon byl kritizován i v zahraničí, protože býval vnímán jako omezování svobody projevu. Český náhubkový zákon byl projednáván i v institucích Evropské Unie. Stížnost českých senátorů řešil Ústavní soud přes rok a půl.

V květnu letošního roku Poslanecká sněmovna schválila návrh na „změkčení“ náhubkového zákona. Vládní novela teď čeká, zda projde Senátem. Média by díky této novele mohla již v letošním roce zveřejňovat informace z odposlechů, pokud to bude ve veřejném zájmu. Novináři tak budou moct zveřejnit informace i o korupci politiků a dalších státních činitelů. „Výjimka nebude obecná, každé zveřejnění bude třeba zvažovat podle okolností případu. Posuzovat se bude především účel, způsob a účinek zveřejnění. V konečné instanci má o tom, zda měl novinář právo informace zveřejnit, rozhodovat soud.“⁴⁴ Výjimka však bude platit jen v případě, když veřejný zájem převýší nad ochranou osobnosti, například když veřejný funkcionář spáchá nějaký trestný čin.

Před zveřejněním identity by měly nadále být chráněny děti, těhotné ženy, osoby svěřené do péče, osoby bezmocné a oběti násilně a sexuálně motivovaných trestných činů. Ochrana tak přestane platit například u zločinů, jako je rvačka či porušení domovní svobody.

„Ministerstvo v návrhu také výslovně upravuje, kdo může novináři udělit souhlas se zveřejněním informací o zemřelých obětech. Má to být manžel či partner zesnulého, případně jeho děti či rodiče.“⁴⁵

Závěr

Cílem mé práce bylo vypracovat deset bodů (desatero) práv a povinností novináře v periodickém tisku. Práce představuje jakousi příručku, kterou by se novinář mohl řídit a kontrolovat při výkonu své každodenní praxe. Při vypracování práce jsem vycházela především z tiskového zákona, dále také z Ústavy, Listiny základních práv a svobod,

---

⁴⁴ [http://aktualnizpravy.cz/details/4714455-Poslanci-zmekcili-nahubkovy-zakon-\(06.05.2011-14-35-\)](http://aktualnizpravy.cz/details/4714455-Poslanci-zmekcili-nahubkovy-zakon-(06.05.2011-14-35-))

⁴⁵ <http://www.ct24.cz/domaci/123235-poslanci-zmekcili-nahubkovy-zakon/>

některých platných českých zákonů, judikatury Ústavního soudu a některých mezinárodních smluv. V první a druhé kapitole se věnuji problematice svobody projevu a ochrany osobnostních práv. protože svoboda projevu není neomezeným právem a nelze ji oddělit od výkonu ostatních respektovaných práv a svobod, řešila jsem zde také limity, které omezují svobodu projevu. Tyto limity jsou vymezeny např. v Listině základních práv a svobod, Mezinárodním paktu o občanských a politických právech nebo Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Svobodu projevu je možno dále omezit z důvodu ochrany bezpečnosti národa a veřejné bezpečnosti, přecházení zločinnosti a ochrany veřejného pořádku, ochrany zdraví a morálky, zachování autority a nestrannosti soudní moci.

Podrobněji jsem se zaměřila na dvě oblasti, a to kapitoly 1 a 2. Orientovala jsem se tedy především na problematiku svobody projevu a ochranu osobnosti, které jsou podle mě nejvíce diskutabilní. Tyto dvě oblasti se v médiích často vzájemně střetávají, součástí druhé kapitoly je proto i podkapitola s názvem *Svoboda projevu versus ochrana osobnosti*.

Svobodu projevu českého novináře omezuje také zákon č. 52/2009 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, který vstoupil v platnost v dubnu roku 2009. Cílem novely bylo přitom více ochránit soukromí a osobnostní práva obětí trestných činů před medializací, kdy byly uváděny detailní informace týkající se osoby oběti, její rodiny a soukromí. Česká média jej označila jako tzv. náhubkový zákon. Podle této novely hrozí každému novináři například až pět let vězení a vysoká pokuta, jestliže zveřejní jakékoli údaje z policejních odposlechů. Trest mu hrozí i tehdy, pokud zmíněné informace přinese ve veřejném zájmu. Náhubkovému zákonu jsem věnovala samostatnou kapitolu, a to konkrétně kapitolu č. 10.

V kapitolách 3, 4, a 5 rozebírám další práva novinářů, konkrétně pak zákaz cenzury, právo na informace a právo chránit své zdroje. Zbylé kapitoly, tj. 6, 7, 8 a 9 se věnují povinnostem vydavatele periodického tisku, jak je stanovil tiskový zákon, konkrétně tedy odpovědnost za obsah periodického tisku (s výjimkou odpovědnosti za pravdivé údaje v reklamě a inzerci), povinnost uveřejnit oznámení v naléhavém veřejném zájmu, povinnost uveřejnit odpověď a dodatečné sdělení.

Seznam použité literatury a pramenů

LITERATURA

BARTOŇ, Michal. *Svoboda projevu a její meze v právu ČR*. 1. vyd. Praha: Linde, 2002. 316 s. ISBN 80-7201-367-X.

- DEVÁTÝ, Stanislav, TOMAN, Petr. *Ochrana dobré pověsti a názvu právnických osob*. 2. vyd. Praha: Linde, 2001. 199 s. ISBN 80-7201-297-5.
- DOLEŽÍLEK, Jiří. *Přehled judikatury ve věcech ochrany osobnosti*. 2. vyd. Praha, ASPI, 2008. 215 s. ISBN978-80-7357-313-3.
- FILIP, Jan. *Vybrané kapitoly ke studiu ústavního práva*. 2 dopl. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001. 458 s. ISBN 80-210-2592-1.
- FILKA, Jaroslav. *Metodika tvorby diplomové práce*. 1. vyd. Brno: Knihař, 2002. 223 s. ISBN 80-86292-05-3.
- HÁJEK, J. *Svoboda projevu a ochrana osobnosti v médiích*. Brno, 2007. 80 s. Diplomová práce na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity na katedře mediálních studií a žurnalistiky. Vedoucí diplomové práce Mgr. Lenka Waschková Císařová.
- HERCZEG, Jiří. *Meze svobody projevu*. 1. vyd. Praha: Orac, 2004. 143 s. ISBN 80-86199-94-0.
- HRABAL, S. *Práva a povinnosti novináře*. Brno, 2007. 82 s. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře ústavního práva a politologie. Vedoucí diplomové práce doc. JUDr. Jiří Kroupa, CSc.
- CHALOUPKOVÁ, Helena. *Zákon o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon) a předpisy související. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001. 246 s. ISBN 80-7179-506-2.
- CHALOUPKOVÁ, Helena, HOLÝ, Petr. *Zákon o právu autorském, o právech souvisejících a právem autorským (autorský zákon) a předpisy související. Komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007. 652 s. ISBN 978-80-7179-586-5.
- JÄGER, Petr, MOLEK, Pavel. *Svoboda projevu: Demokracie, rovnost a svoboda slova*. 1. vyd. Praha: Auditorium, 2007. 195 s. ISBN 978-80-903786-5-0.
- JIRÁK, Jan, KÖPPLOVÁ, Barbara. *Masová média*. 1. vyd. Praha: Portál, 2009. 416 s. ISBN 978-7367-466-3.
- KLÍMA, Karel a kol. *Komentář k Ústavě a Listině*. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. 1019 s. ISBN 80-86898-44-X.
- KNAP, Karel, ŠVESTKA, Jiří, JEHLIČKA, Oldřich, PAVLÍK, Pavel, PLECITÝ, Vladimír: *Ochrana osobnosti podle občanského práva*. 4. vyd. Praha: Linde, 2004. 435 s. ISBN 80-7201-484-6.
- KORBEL, František. *Právo na informace: zákon o svobodném přístupu k informacím, zákon o právu na informace o životním prostředí*. 2. vyd. Praha: Linde, 2005. 410 s. ISBN 807201532X.

POUPEROVÁ, Olga. *Regulace médií*. Praha: Leges, 2010. 272 s. ISBN 978-80-87212-48-6.

POUPEROVÁ, O. *Tiskové právo*. Brno, 2006. 123 s. Rigorózní práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře správní vědy, správního práva a finančního práva.

ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2.vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. 303 s. ISBN 9788073800338.

SOKOL, Tomáš, MALÝ, Karel, SOVOVÁ, Olga. *Tisk a právo*. 1. vyd. Praha: Orac, 2001. 135 s. ISBN 80-86199-17-7.

STEHLÍK, T. *Svoboda projevu versus ochrana osobnosti*. Brno, 2006. 82 s. Diplomová práce na Právnické fakultě Masarykovy univerzity na katedře občanského práva. Vedoucí diplomové práce JUDr. Lenka Dobešová, Ph. D.

SYNEK, Miroslav, SEDLÁČKOVÁ, Helena, VÁVROVÁ, Hana. *Jak psát bakalářské, diplomové, doktorské a jiné písemné práce*. 2. vyd. Praha: Oeconomica, 2007. 57 s. ISBN 978-80-245-1212-9.

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát ve společenských vědách: několik zásad pro začátečníky*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2005. 209 s. ISBN 80-86429-40-7.

WINTER, Filip. *Právo a reklama v praxi*. 1. vyd. Praha: Linde, 2007. 335 s. ISBN 978-80-7201-654-9.

ZÁKONY VE ZNĚNÍ POZDEJŠÍCH PŘEDPISŮ

Ústava ČR (ústavní zákon č. 1/1993 Sb.);

Listina základních práv a svobod (ústavní zákon č. 2/1993 Sb.);

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník;

Zákon č. 3/1993 Sb., o státních symbolech České republiky;

Zákon č. 273/1993 Sb., o některých podmínkách výroby, šíření a archivování audiovizuálních děl;

Zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství;

Zákon č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy;

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii;

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky;

Zákon č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností;

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím;

Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku (tiskový zákon);

Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském (autorský zákon);
Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení (krizový zákon);
Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání;
Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů;
Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník;
Zákon č. 52/2009 Sb., který mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) a některé další zákony.

JUDIKATURA

IV. ÚS 154/97 [Sb.n.u.US Svazek č.10 Nález č.17 str.113];
I. ÚS 526/98 [Sb.n.u.US Svazek č.13 Nález č.27 str.203 - 70/1999 Sb.];
I. ÚS 156/99 [Sb.n.u.US Svazek č.17 Nález č.19 str.133];
II. ÚS 686/02 [Sb.n.u.US Svazek č.35 Nález č.155 str.147].

MEZINÁRODNÍ SMLOUVY A DALŠÍ PŘÁVNÍ NORMY

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (uveřejněný ve vyhlášce Ministerstva zahraničních věcí pod č. 120/1976 Sb.);
Všeobecná deklarace lidských práv (schválená Valným shromážděním OSN dne 10. 12. 1948);
Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (uveřejněná ve sdělení Federálního ministerstva zahraničí pod č. 209/1992);
Úmluva o právech dítěte (uveřejněná ve sdělení Federálního ministerstva zahraničí pod č. 104/1991 Sb.).

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

< <http://aktualnizpravy.cz> >
<<http://www.boldis.cz>> - stránky o citacích podle ISO 690
< <http://www.ct24.cz/> >
<<http://www.epravo.cz>> - elektronický internetový deník
<<http://is.muni.cz/thesis>> - informační systém Masarykovy univerzity

<<http://www.justice.cz>> - judikatura Ústavního soudu ČR

< http://portal.gov.cz/wps/portal/_s.155/710/_s.155/699/place > - portál veřejné správy ČR

< <http://www.sbcz.cz/> > - sbírka zákonů ČR, sbírka mezinárodních smluv ČR

< <http://syndikat-novinaru.cz/1/5/36/etika/eticky-kodex> > - etický kodex novináře

< <http://zakony.cz/> > - online úplné znění zákonů

Anotace

Autor: Segsulková Nikola

Katedra: Katedra žurnalistiky, Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Název práce: PRÁVNÍ DESATERO NOVINÁŘE

Vedoucí práce: JUDr. Olga Pouperová

Počet znaků: 74 076

Počet příloh: 0

Počet titulů použité literatury a zdrojů: 59

Klíčová slova: Práva a povinnosti, periodický tisk, svoboda projevu, ochrana osobnosti

Charakteristika práce: Tato práce se zabývá právy a povinnostmi žurnalistů v českém tisku. Tyto práva a povinnosti byly zpracovány do deseti bodů (desatera), kterými se novináři v českém tisku mohou řídit a kontrolovat při výkonu své každodenní praxe. Práce vychází především ze zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), a dalších souvisejících zákonů a judikatury Ústavního soudu.

Summary

Author: Segsulková Nikola

Department: Department of Journalism, Philosophical Faculty of Palacký University, Olomouc

Work title: THE LEGAL DECALOGUE PRESS

Work supervisor: JUDr. Olga Pouperová

Number of digits: 74 076

Number of enclosures: 0

Number of used literature titles and references: 59

Key words: Rights and duties, press, journalist, publisher, the freedom of speech, the protection of personal rights

Characterization of the work: This work deals with the rights and duties of journalists in the Czech press. These rights and duties are summarized in ten points (decatalogue), which journalist in the Czech media can control and monitor the performance of their daily practice. The work is mainly based on the Act No. 46/2000 Coll., the rights and responsibilities of publishing periodicals and amending certain other laws (Press Law), and other related laws and jurisprudence of the Constitutional Court.